



Fiskeundersøkelser i Vigga gjennom Brandbu, 2022

Oppsummerende notat

Vigga er ei viktig gyteelv for storørreten i Randsfjorden, og har historisk sett også hatt en fin stamme med stasjonær ørret (fisk som lever hele livet i elva). Det foreligger gode data fra el.fiskeundersøkelser tilbake til 2010.

Vannområde Randsfjorden har i 2022 gjennomført undersøkelser av fiskebestanden i Vigga gjennom Brandbu. Hensikten har vært å avdekke i hvilken grad flomsikringsarbeidet og etterfølgende biotopiltak har hatt effekt på produksjonen av ørret. Det er gjennomført elektrisk fiske på 4 stasjoner i Vigga, samt i Gullåa og Eggeelva. 3 av stasjonene i Vigga var innenfor anleggsområdet for flomsikring (utenfor lekeplassen/oppstrøms Orhagabrua, nedstrøms Torgbrua og oppstrøms Storlinna bru), mens den siste var nesten helt nede ved Viggas utløp i Røykenvika. Stasjonen i Eggeelva ligger rett oppstrøms brua i Storlinna, mens stasjonen i Gullåa ligger litt oppstrøms Størenslunden.

Alle fisk ble målt før de ble sluppet ut på samme sted som de ble fanget. Antall fisk fanget har gitt grunnlag for estimering av tetthet, i form av antall fisk pr 100m².

Resultater

Resultatene viser jevnt over en markert større produksjon av fisk enn det som har vært normalen tidligere (tab. 1). Det er i all hovedsak årsyngel (0+) i årets fangst, noe som indikerer både bedre gytesuksess og yngeloverlevelse enn tidligere. Eggeelva hadde størst innslag av fisk fra andre årsklasser. Dette kan skyldes at det er en fin bestand av stasjonær bekkeørret tilstede, men det er nok også et resultat av at elva/bekken var veldig lett å fiske og ikke har noen større kulper eller andre områder som var utilgjengelige. I Vigga ble det observert en del fisk i eldre årsklasser i det de gjorde utfall mot dypere hølper og kulper.

Tabell 1. Resultater fra el.fiskeundersøkelser i 2022 sett i forhold til gjennomsnittet fra perioden 2010-2021.

*Vigga nederst er eneste stasjon som ikke er direkte berørt av flomsikring og biotopiltak.

**Nyetablert stasjon, så ingen resultater fra tidligere

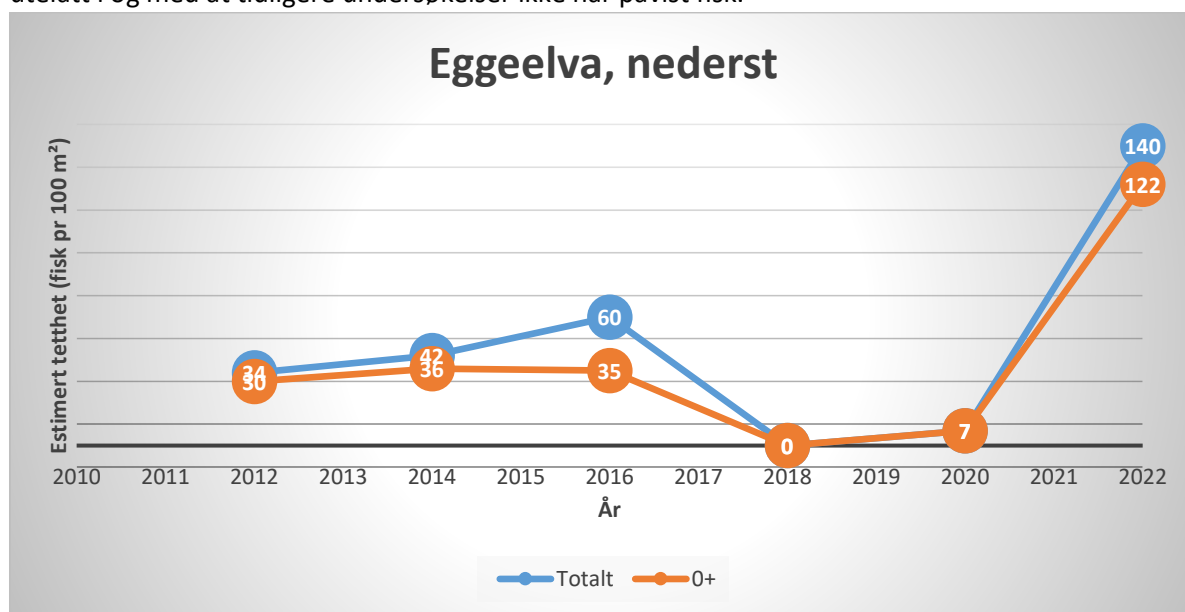
Stasjon	Gjennomsnitt 2008-2021 (antall fisk pr 100 m ²)		Resultat 2022 (antall fisk pr 100 m ²)	
	Totalt	Årsyngel	Totalt	Årsyngel
Vigga utenfor lekeplassen**	-	-	97	93
Vigga Storlinna bru	22	22	143	143
Vigga Torgbrua	19	19	40	40
Vigga nederst*	12	8	10	10
Eggeelva	29	22	140	122
Gullåa	0	0	2	2



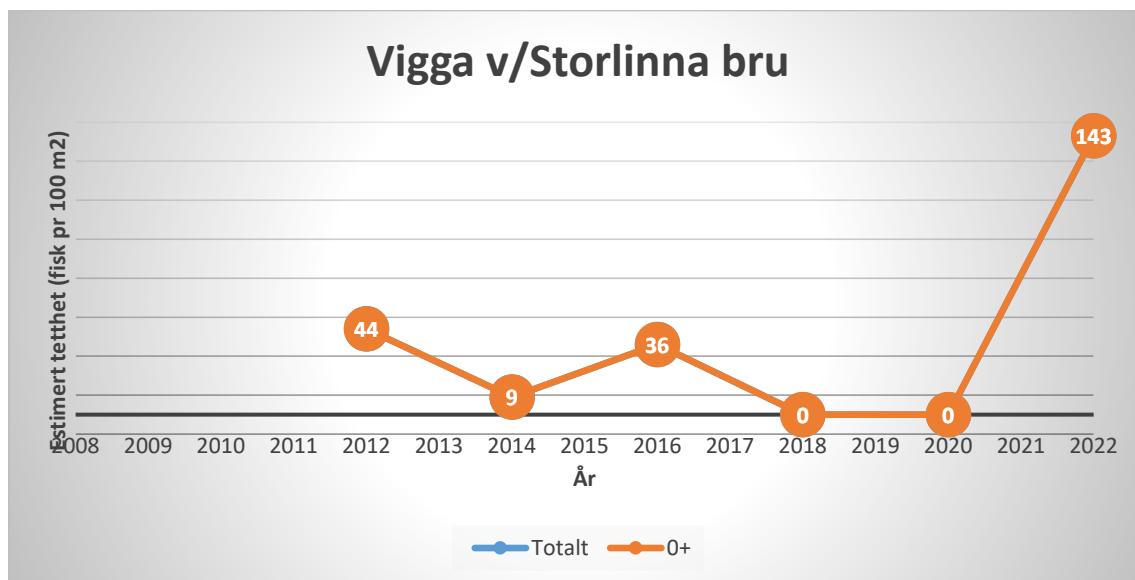
Det var forventet å se en positiv effekt på ungfiskproduksjonen i Vigga som følge av utlegging av gytegrus og etablering av skjul og standplasser for både liten og stor fisk. Vigga gjennom Brandbu sentrum hadde tidligere samme bunnsubstrat som på stasjonen *Vigga nederst*. Det var stedvis stein og grus, men det som kunne se ut som godt egnete gyte- og oppvekstområder var som oftest relativt hardpakket og uten hullrom til rogn og yngel. Dette skyldes mange års belastning med tilførsel av partikler og næringssalter fra oppstrøms arealer i Viggadalen. I forbindelse med flomsikringsarbeidet ble hele elvebunnen «rippet» opp og ny grus ble tilført. Dette har medført svært gode forhold for rogn og yngel. Resultatet er slik sett ikke overraskende, men like fullt veldig positivt. Det indikerer også at produksjonen av ørret i resten av Vigga kunne vært en helt annen enn det man ser i dag.

Stasjonene *Vigga nederst* og *Gullåa* skiller seg ut med lave tetthetsestimater og lite avvik fra tidligere undersøkelser. *Vigga nederst* ligger over 1 km nedstrøms flomsikringsområdet, og har ingen positiv effekt av de biotiltakene som er gjennomført der. Bunnsedimentene er relativt hardpakke og området mangler fortsatt i stor grad gode gyte- og oppvekstområder. *Gullåa* har på grunn av et gammelt fiskevandringshinder (kulverten ved apoteket) ikke tidligere vært tilgjengelig som gyteområde for fisk fra Randsfjorden og/eller Vigga. Vandringshinderet ble fjernet i forbindelse med flomsikringsarbeidet, men liten vannføring høsten 2021 hindret også da muligheten for fisk å vandre opp og benytte Gullåa til gyting. Elva har stasjonær ørret, men stammen er sannsynligvis veldig liten. Det blir svært interessant å se om Gullåa denne høsten tas i bruk av Vigga-/Randsfjordsørret og om resultatene der tar seg opp kommende år.

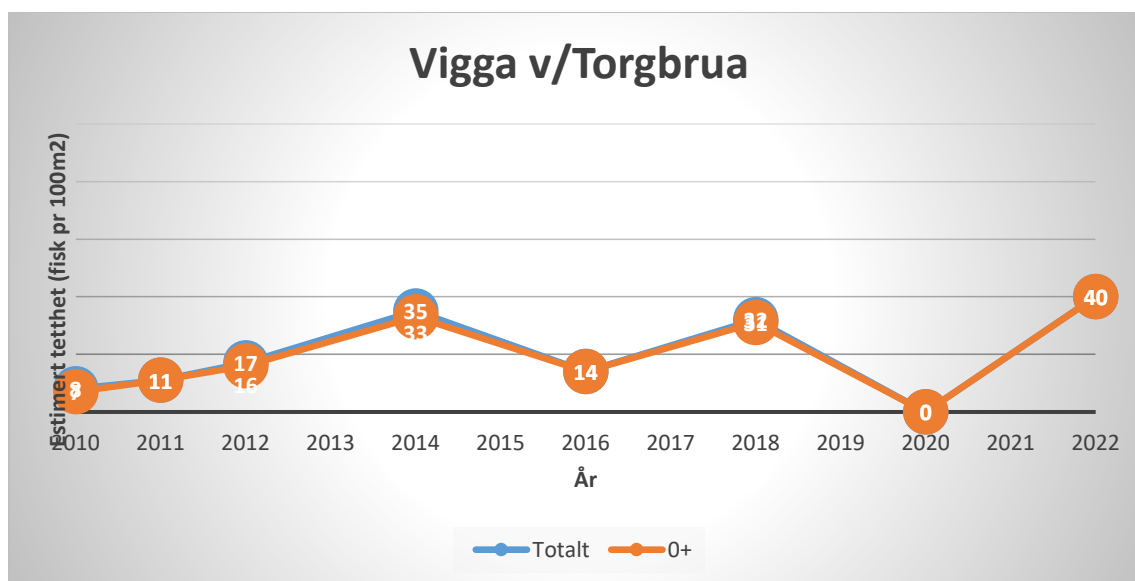
Nedenstående figurer viser dataseriene for de stasjoner der det finnes eldre undersøkelser. Gullåa er utelatt i og med at tidligere undersøkelser ikke har påvist fisk.



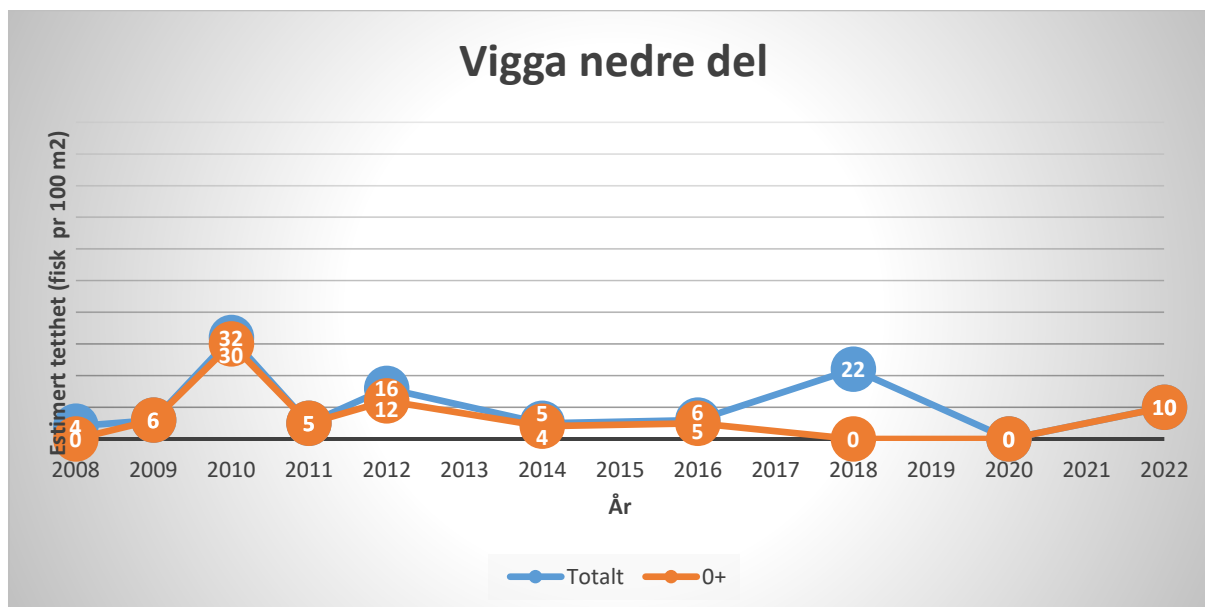
Figur 1. Resultater i Eggeelva i perioden 2012-2022. Økningen i 2022 er markant og mer enn dobbelt så høyt som i tidligere toppår.



Figur 2. Resultater i Vigga v/Storlinna bru i perioden 2012-2022. Økningen i 2022 er svært markant og resultatet er mange ganger så høyt som det som har vært vanlig i tidligere år.



Figur 3. Resultater i Vigga v/Torgbrua i perioden 2010-2022. Resultatet fra 2022 er høyere enn noe tidligere år, men økningen er mindre markant enn på andre stasjoner. Det kan skyldes at deler av stasjonen strekker seg inn i kulpes nedstrøms Torgbrua, og slik sett inkluderer et område som ikke er typisk leveområde for yngel.



Figur 4. Resultater i Vigga nedre del i perioden 2008-2022. Resultatet fra 2022 gir ingen indikasjon på forandring i den ene eller andre retning. Det er heller ikke å forvente i og med at stasjonen ikke har vært fysisk påvirket av biotoptiltak gjennomført 1-2,5 km oppstrøms.

Andre observasjoner

Det ble ikke fisket spesifikt etter edelkreps, men det ble observert 10-15 kreps i forbindelse med arbeidet. Særlig positivt var det at det ble observert kreps i alle størrelser, deriblant årsyngel på 2-3 cm.

En gjedde på 125 mm ble fanget nedstrøms Torgbrua, og det var en liten bestand av ørekyte på alle stasjoner fordelt på egnede områder med liten vannstrøm.

Oppsummering

Årets undersøkelser viser økt produksjon av ørret i Vigga og Eggeelva. For mange stasjoner er økningen svært markant, noe som også var forventet ut i fra de biotoptiltakene som er gjort.

For å ivareta gode gyteområder og oppvekstområder for ungfisk må det unngås at elvebunnen på ny nedslammes som følge av avrenning fra oppstrøms arealer i Viggadalen.

Gran, 28.9.2022

Håvard Lucassen
havard.lucassen@gran.kommune.no
Vannområde Randsfjorden

